

Biskup Pavol, sluha sluhov Božích, spolu s otcami posvätného koncilu na večnú pamäť

NOSTRA AETATE

Deklarácia o postoji cirkvi k nekresťanským náboženstvám

ÚVOD

1. V NAŠEJ DOBE, keď sa ľudstvo čoraz väčšmi zjednocuje a vzťahy medzi jednotlivými národmi sa stávajú zo dňa na deň užšími, Cirkev pozornejšie skúma svoj postoj k nekresťanským náboženstvám. Keďže má povinnosť napomáhať jednotu a lásku medzi ľuďmi, ba aj medzi národmi, všíma si predovšetkým to, čo je ľuďom spoločné a čo ich vedie k vzájomnému spolunažívaniu.

Veď všetky národy tvoria jedno spoločenstvo a majú jeden pôvod, lebo Boh stanovil, aby celé ľudstvo obývalo povrch zeme¹, a majú aj jeden konečný cieľ – Boha, ktorého prozretelnosť, svedectvo dobroty a plán spásy sa rozprestierajú na všetkých², až kým vyvolení nebudú zhromaždení vo svätom meste, osvetľovanom Božou slávou, v ktorého svetle budú kráčať národy³.

Ľudia čakajú od rozličných náboženstiev odpoveď na skryté záhady ľudskej existencie, ktoré tak ako kedysi i dnes hlboko znepokojujú srdce človeka: kto je vlastne človek, čo je zmyslom a cieľom nášho života, čo je dobré a čo hriešne, aký je pôvod a cieľ utrpenia, ako možno dosiahnuť ozajstnú blaženosť, ďalej otázka smrti, súdu a posmrtnej odplaty a napokon najhlbšie a nevýslovné tajomstvo, ktoré obklopuje naše jestvovanie – aký je náš pôvod a kam spejeme.

Rozličné nekresťanské náboženstvá

2. Od dávnych čias až podnes rozličné národy určitým spôsobom vnímajú tajomnú silu, ktorá účinkuje vo vývoji vecí i v udalostiach ľudského života. Niektoré uznávajú najvyššie božstvo, prípadne aj Boha Otca. Toto vnímanie a poznanie preniká celý ich život hlbokým náboženským citom. Náboženstvá sa v súvisi s kultúrnym pokrokom pokúšajú odpovedať na tieto problémy čoraz presnejšími pojmami a kultivovanejším jazykom. Prívrženci hinduizmu skúmajú Božie tajomstvo a vyjadrujú ho nevyčerpatelnou plodnosťou mýtov a prenikavým filozofickým hľadaním. Hľadajú oslobodenie od úzkosti našej existencie asketickým spôsobom života či hlbokým rozjímaním alebo sa s láskou a dôverou utiekajú k Bohu. Budhizmus vo svojich rozmanitých formách uznáva základnú nedostatočnosť tohto menlivého sveta a učí ceste, ktorou by ľudia mohli s nábožnou a dôvernou myslou dosiahnuť stav dokonalého oslobodenia alebo dôjsť k vrcholnému osvieteniu či už vlastným úsilím, alebo vďaka pomoci zhora. Rovnako aj iné náboženstvá, ktoré sa všade na svete rozličným spôsobom usilujú prekonať nespokojnosť ľudského srdca, predkladajú rozmanité cesty, to jest učenia, životné pravidlá a posvätné obrady.

Katolícka cirkev nezavrhuje nič z toho, čo je v týchto náboženstvách pravdivé a sväté. S

úprimnou úctou hľadí na spôsoby konania a správania, na pravidlá a učenia, ktoré sa síce v mnohom líšia od toho, čo ona sama zachováva a učí, no predsa nezriedka odzrkadľujú lúč Pravdy, ktorá osvecuje všetkých ľudí. Cirkev však ohlasuje a je povinná neprestajne ohlasovať Krista, ktorý je „cesta, pravda a život“ (Jn 14, 6), v ktorom ľudia nachádzajú plnosť náboženského života a v ktorom Boh zmieril so sebou všetko⁴.

Preto Cirkev povzbudzuje svojich synov a dcéry, aby s múdrosťou a láskou vydávali svedectvo o viere a kresťanskom živote, nadväzovali dialóg a spoluprácu s vyznávačmi iných náboženstiev a uznávali, chránili i zveľaďovali duchovné, mravné a kultúrno-spoločenské hodnoty, ktoré sa u nich nachádzajú.

Islamské náboženstvo

3. Cirkev sa s úctou pozerá i na moslimov, klaňajúcich sa jedinému, živému, jestvujúcemu, milosrdnému a všemohúcemu Bohu, Stvoriteľovi neba i zeme⁵, ktorý prehovoril k ľuďom. Jeho ustanoveniam, a to aj skrytým, sa usilujú podrobiť z celého srdca, ako sa podriadil Bohu Abrahám, na ktorého sa islamská viera rada odvoláva. Ježiša síce neuznávajú za Boha, ale ctia si ho ako proroka. Takisto si uctieujú jeho panenskú matku Máriu a niekedy ju aj nábožne vzývajú. Okrem toho očakávajú súdny deň, keď Boh dá odplatu všetkým vzkrieseným ľuďom. Preto majú v úcte mravný život a uctieujú Boha najmä modlitbou, almužnou a pôstom.

Keďže v priebehu vekov vznikli medzi kresťanmi a moslimami mnohé rozbroje a nepriateľstvá, tento posvätný cirkevný snem vyzýva všetkých, aby zabudli na minulosť, pestovali úprimné vzájomné porozumenie a aby spoločne chránili a zveľaďovali sociálnu spravodlivosť, mravné hodnoty, mier a slobodu všetkých ľudí.

Židovské náboženstvo

4. Pri skúmaní tajomstva Cirkvi posvätný cirkevný snem nezabúda na zväzky, ktoré duchovne spájajú ľud novej zmluvy s Abrahámovým potomstvom.

Lebo Kristova Cirkev uznáva, že začiatky jej viery a vyvolenia sú už u patriarchov, u Mojžiša a prorokov, v súlade s tajomným Božím plánom spásy. Cirkev vyznáva, že všetci veriaci v Krista sú podľa viery deťmi Abraháma⁶, že sú zahrnutí v povolani tohto patriarchu a že spása Cirkvi sa tajomným spôsobom ako v predobrazie naznačuje v exode vyvoleného ľudu z krajiny otroctva. Preto Cirkev nemôže zabudnúť, že prijala zjavenie Starého zákona prostredníctvom ľudu, s ktorým sa Boh vo svojom nevýslovnom milosrdenstve rozhodol uzavrieť starú zmluvu, a že sa živí z koreňov šľachetnej olivy, do ktorej boli vštepené ratolesti planej olivy, t. j. pohania⁷. Lebo Cirkev verí, že Kristus, náš pokoj, zmieril skrze svoj kríž Židov s pohanmi a že v sebe z oboch utvoril jedno⁸.

Okrem toho Cirkev má vždy na zreteli slová apoštola Pavla o jeho spolurodákoch: „Oni sú Izraeliti, majú adoptívne synovstvo, slávu, zmluvy, zákonodarstvo, bohoslužbu, prislúbenia. Ich sú praotcovia a z nich podľa tela pochádza Kristus“ (Rim 9, 4 - 5), syn Panny Márie. Nezabúda ani na to, že zo židovského ľudu pochádzajú aj apoštoli - základy a stĺpy Cirkvi -

ako i veľmi mnoho prvých učeníkov, ktorí zvestovali Kristovo evanjelium svetu.

Sväté písmo svedčí, že Jeruzalem nespoznal deň svojho navštívenia⁹ a Židia z veľkej časti neprijali evanjelium, ba viacerí sa aj postavili proti jeho šíreniu¹⁰. Ale podľa apoštola Pavla Židia sú napriek tomu ešte stále veľmi milí Bohu za zásluhy otcov, lebo Božie dary a jeho povolanie nemožno odvolať¹¹. Spolu s prorokmi a tým istým apoštolom Cirkev čaká deň, ktorý je známy jedine Bohu, keď budú všetky národy vzývať Pána jedným hlasom a slúžiť mu spojenými silami (porov. Sof 3, 9)¹².

Keďže teda kresťania a Židia majú také veľké spoločné duchovné dedičstvo, tento posvätný cirkevný snem chce napomáhať a odporúčať ich vzájomné poznávanie a úctu, čo možno docieľiť najmä biblickými a teologickými štúdiami a bratským dialógom.

Napriek tomu, že židovské vrchnosti a ich prívrženci nástojili na Kristovej smrti¹³, nemožno ani všetkým Židom, ktorí vtedy žili, ani dnešným Židom bez rozdielu pripisovať to, čo sa spáchalo pri Kristovom umučení. A hoci Cirkev je novým Božím ľudom, predsa neslobodno Židov predstavovať ani ako Bohom zavrnutých, ani ako prekliatych, akoby to vyplývalo zo Svätého písma. Preto nech všetci dbajú o to, aby pri vyučovaní katechizmu a pri hlásaní Božieho slova neučili nič, čo sa nezhoduje s pravdou evanjelia a s Kristovým duchom.

Okrem toho Cirkev, ktorá odsudzuje každé prenasledovanie proti komukoľvek, vedomá si svojho spoločného dedičstva so Židmi, podnecovaná náboženskou láskou evanjelia, a nie politickými pohnútkami, vyslovuje poľutovanie nad nenávisťou voči Židom, prenasledovaniami a prejavmi antisemitizmu, kedykoľvek a z ktorejkoľvek strany sa vyskytli. Kristus - ako vždy tvrdila a tvrdí Cirkev - dobrovoľne podstúpil svoje umučenie a smrť z nesmiernej lásky, a to za hriechy všetkých ľudí, aby všetci boli spasení. Je teda úlohou Cirkvi vo svojom kázaní ohlasovať Kristov kríž ako znak všeobecnej Božej lásky a zdroj všetkej milosti.

Univerzálne bratstvo

5. Isteže nemôžeme vzývať Boha, Otca všetkých ľudí, ak sa nechceme bratsky správať voči niektorým ľuďom, stvoreným na Boží obraz. Postoj človeka voči Bohu Otcovi a postoj človeka k ľuďom, svojim bratom, natolko súvisia, že Sväté písmo hovorí: „Kto nemiluje, nepoznal Boha“ (1 Jn 4, 8).

Teda každá teória alebo prax, ktorá zavádza diskrimináciu medzi človekom a človekom alebo medzi národom a národom, čo do ľudskej dôstojnosti a práv, ktoré z toho vyplývajú, je neodôvodnená.

Cirkev zavrhuje akúkoľvek diskrimináciu alebo prenasledovanie pre rasový pôvod, farbu pleti, spoločenské postavenie či náboženskú príslušnosť, pretože sa to protiví Kristovmu duchu. Z toho dôvodu posvätný cirkevný snem, ktorý kráča v šlapajach svätých apoštolov Petra a Pavla, vrúcne prosí veriacich v Krista: „Vaše správanie medzi pohanmi nech je vzorné“ (1 Pt 2, 12), aby mali pokoj so všetkými ľuďmi, nakoľko je to možné a závislé od nich¹⁴, a tak boli naozaj deťmi Otca, ktorý je na nebesiach¹⁵.

Všetko, čo je v celku i v jednotlivostiach ustanovené v tejto deklarácii, odobrili otcovia posvätného koncilu. A my to apoštolskou mocou, ktorú sme dostali od Krista, spolu s

ctihodnými otcami v Duchu Svätom schvaľujeme, nariaďujeme a ustanovujeme. A prikazujeme, aby sa toto koncilové ustanovenie uverejnilo na Božiu slávu.

V Ríme pri Svätom Petrovi 28. októbra 1965

Pavol, biskup Katolíckej cirkvi

(Nasledujú podpisy koncilových otcov.)

—

POZNÁMKY:

1 Porov. Sk 17, 26.

2 Porov. Múd 8, 1; Sk 14, 17; Rim 2, 6 - 7; 1 Tim 2, 4.

3 Porov. Zjv 21, 23 - 24.

4 Porov. 2 Kor 5, 18 - 19.

5 Porov. SV. GREGOR VII., List XXI, 21 Anzirovi (Al-Nāsir), kráľovi Mauritánie: ed. E. Caspar in MGH, Ep. sel. II, 1920, s. 288, 11 - 15; PL 148.

6 Porov. Gal 3, 7.

7 Porov. Rim 11, 17 - 24.

8 Porov. Ef 2, 14 - 16.

9 Porov. Lk 19, 44.

10 Porov. Rim 11, 28.

11 Porov. Rim 11, 28 - 29; DRUHÝ VATIKÁNSKY KONCIL, dogmatická konštitúcia o Cirkvi Lumen gentium, AAS 57 (1965) s. 20.

12 Porov. Iz 66, 23; Ž 65, 4; Rim 11, 11 - 32.

13 Porov. Jn 19, 6.

14 Porov. Rim 12, 18.

15 Porov. Mt 5, 45.